

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXV (29)

Štev. (No.) 26

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

1. julija 1976

Posmrtno priznanje

Res je, da slovenska protikomunistična emigracija ni izdala doslej knjige, ki bi v zaokroženi in dokumentarno podprti celoti prikazala dobo nacistične in fašistične okupacije naše domovine in komunistične revolucije med drugo svetovno vojno. Ni dvoma, da bi bila zaradi kompliciranosti tiste dobe to izredno težka naloga, za enega samega pisca verjetno celo pretežka. Je pa naša emigracija kljub tej pomanjkljivosti objavila v posameznih člankih, spominih, pričevanjih in opisih dogodkov iz dobe okupacije in revolucije tekom let toliko gradiva, da zgodovinarjem ne bo težko na osnovi vsega tega ustvariti si resnično podobe one najbolj burnih in tragičnih dob v zgodovini slovenskega naroda. Zato so vsi, ki so k tem objavam pripomogli, opravili veliko nalogo.

Ni pa prezreti velike pomanjkljivosti, da je bilo od vsega tega gradiva bore malo objavljenega v svetovnih jezikih, npr. v angleščini, nemščini ali španščini. Dokler so še živi člani prve generacije naše emigracije, je nujno, da z združenimi močmi to veliko vrzel izpopolnijo.

Kako velikega pomena je gradivo iz dobe revolucije v angleščini, dokazuje pozornost in zanimanje za dokumente v angleških arhivih, ki so bili dani na razpolago javnosti po 30 letih. Med temi so izredne važnosti pisma, pričevanja, predstavitve, prošnje in opozorila dr. Kreka v tragičnih dneh ob koncu in po koncu vojne. Prevajajo in ponatiskujejo jih v odlomkih izseljenski listi hrvaške, srbske in slovenske emigracije. Mnogi so strmeli, kako to, da je dr. Krek o vseh teh izredno važnih dokumentih molčal do svoje smrti. V Zborniku Svobodne Slovenije, ki bo kmalu izšel, bodo objavljeni vsi doslej dosegljivi Krekovi dokumenti iz arhiva angleškega zunanjega ministrstva v prevodu, deloma pa v angleškem originalu.

Med drugim je tudi srbski list *Iskra*, ki izhaja v Münchenu, 15. maja letošnjega leta objavil na dveh straneh članek o navedenih Krekovih dokumentih, od katerih nekatere tudi citira. Članek je napisal Stanisa Vlahović pod naslovom „Pričevanja očitilcev o Titovih Katynih“. Uredništvo *Iskre* pa je v zvezi s temi dokumenti dodalo dr. Kreku lepo posmrtno priznanje s temi besedami:

„Voditelj Slovenke ljudske stranke, naslednik dr. A. Korošca dr. Mihi Kreku, naš narod nikdar ne bo pozabil njegovega izrednega dela, o katerem poročamo. Miha Krek je umrl v emigraciji, toda njegov spomin bo živel tudi še potem, ko emigracije več ne bo.

Ko dajemo priznanje temu velikemu jugoslovanskemu rodoljubi in vsega spoštovanja vrednemu človeku, smo mnenja, da priznanje ne bi bilo popolno in objektivno, ako ne ugotovimo še posebej: v jugoslovanskih begunskih vladah v času druge svetovne vojne je bilo precej srbskih, hrvaških in slovenskih politikov, od katerih so bili nekateri pomembne osebnosti. Med vsemi pa je bil EDINI dr. Miha Krek, ki se je zavzel za to, da bodo ostali nepozabljeni zločini, ki so jih zagrešili Titovi komunisti in tedanji angleški odgovorni činitelji nad deset in deset tisoč zverinsko mučenimi in pomorjenimi Slovenci, Hrvati in Srbi. Drugi se za te zločine, ki prekašajo Stalinove zločine (Katyn in drugi) sploh niso zanimali in so celo nekateri prestopili na Titovo stran, da so postali ministri.

Zgodovinski delež dr. Miha Kreka v ugotavljanju in opisovanju zločinov, storjenih po končani vojni v Sloveniji leta 1945, je nadvse poučen tako danes, kakor bo jutri za vse narode, katere hoče komunizem po načrtih politike internacionalizaciji podjarmiti.

Zaradi spomina na mučenisko smrt svojih sonarodnjakov in zato, da spregledajo doslej še svobodni narodi, so vsi protikomunistični borci iz Jugoslavije v emigraciji dolžni, da dokaze in

TITO IN BREŽNJEV V VZHODNEM BERLINU PROCES PROTI DAPČEVIČU

V torek, 29. t.m. se je v Vzhodnem Berlinu začela evropska komunistična vrhunska konferenca, ki so jo Sovjeti pripravljali dolge mesece, točneje od jeseni leta 1974.

Kakor je znano, je Moskva pred dvajsetimi meseci sporočila centralnim komitejem vzhodnoevropskih komunističnih držav, vključno jugoslovanskemu, da hoče sklicati evropsko komunistično konferenco, na kateri naj bi znova poudarili vzajemnost evropskih komunističnih strank in se dogovorili o enotnem političnem nastopanju zahodnoevropskih komunističnih strank s sovjetskimi blokom.

Partija Vzhodne Nemčije je bila edina, ki je takoj pritrdilno odgovorila Moskvi. Nihče to in onstran železne zaves se temu odgovoru ni čudil, saj je Vzhodna Nemčija v Evropi trenutno najbolj podložen satrap sovjetske Moskve. Za vzhodnonemško partijo so postopoma pritrdilno odgovorile tudi druge vzhodnoevropske partije, razen romunske in jugoslovanske. Romunska KP se je dolgo upirala z izgovorom svojega stališča do politične, dasi ne ideološke neodvisnosti od Moskve. Jugoslovanska KP pa je Moskvi postavila več pogojev za svoje udeležbe na takšni konferenci, med drugimi tudi pogoj, da mora ZSSR priznati jugoslovanski KP „pravico do lastne poti v komunizem.“ Moskva se je tej zahtevi dolgo upirala, a je končno pristala nanjo v glavnih obrisih, zlasti, ko se je jugoslovanskim partijskim policijskim agentom posrečilo v Jugoslaviji sami odkriti in ujeti več sovjetskih partijskih agentov in jugoslovanskih privrženec Moskvi, v inozemstvu pa med drugimi ugrabit in tajno spraviti čez mejo iz Romunije enega glavnih prosovjetskih jugoslovanskih partijcev, 58-letnega Vladimirja Dapčevića. Moskovska „jugoslovanska ekipa“ je bila tako močno zdecimirana, Titov položaj napram Moskvi okrepljen in Kremelj je iz taktičnih razlogov pristal na zahteve jugoslovanske partije v zameno za njeno udeležbo na berlinski vrhunski partijski konferenci.

Vladimirja Dapčevića je Titova tajna policija zasledovala 18 let po sate-litskih državah in po Zahodni Evropi. Dapčević je imel dvojno državljanstvo: jugoslovansko in belgijsko, in seveda tudi dva redna potna lista, poleg več ponarejenih. Lansko leto se je po večmesečnem bivanju v ZSSR mudil v romunski prestolnici Bukarešti, kjer so ga Titovi agenti zajeli in ugrabljenega prepeljali čez mejo v Jugoslavijo v beograjske zapore. Uradno je jugoslovanska policija objavila Dapčevićevo aretacijo šele 21. decembra lanskega leta in zatrdila, da so ga prijeli na jugoslovanskih tleh. Ko so končno 21. junija t. l. v Beogradu začeli sodni proces

ugotovitve dr. Miha Kreka razširijo po vsem svetu“.

Tako uredništvo *Iskre*.

Nov dokaz, da smo imeli Slovenci v resnici med okupacijo in revolucijo v dr. Kreku edinstvenega predstavnika v svetu, moža jasnih pogledov v odnosu do komunizma in zvestega sina slovenskega naroda. Nobena žrtev mu ni bila pretežka in nobeno ponižanje ga ni strlo, ko je neutrudno dokazoval svetu, da so protikomunistični borci v domovini le borci za svobodo svojega naroda, in nič drugega. To je delal še potem, ko so mu visoki zavezniški funkcionarji — preje njegovi dobri osebni prijatelji — obračali hrbet, ker je uporno vztrajal v obrambi protikomunističnih borec. Razvoj dogodkov v svetu pa mu je dal prav. Izkažimo mu hvaležnost s tem, da bomo složno nadaljevali njegovo delo v dokazovanju svetu, da je bil boj slovenskega naroda proti komunizmu pravičen boj — boj za svobodo in človeške parvice.

M. S.

proti njemu, je Dapčević pred zbranimi sodniki in sodno dvorano na začetku razprave izjavil, da je bil ugrabljen v Bukarešti in da so ga v zaporih mučili. Državni tožilec ga je obtožil izdajstva. Petčlansko sodišče je po 20 minutah javne razprave odločilo, da bo proces potekal naprej za zaprtimi vrati, da javnost ne bi izvedela partijskih zakulisnih intrig in bojev.

Ko je Moskva dobila Titov pristavek za udeležbo na berlinski partijski konferenci, je svoj propagandni stroj usmerila še na Zahodno Evropo. Med tamkajšnjimi partijami so iz taktičnih razlogov, za pridobitev domačega prebivalstva španska, francoska in italijanska partija vedno pogostejše izjavljale, da so se odrekle in otrese sovjetskega vodstva in da si same izbirajo načine „potovanja v socializem, kakor je najbolj primerno za vsako državo.“ Moskva dolgo ni hotela spoznati „pravičnosti“ te taktike, španska, francoska in italijanska partija pa tudi niso odnehale. Italijanska je na nedavnih splošnih volitvah v Italiji Moskvi dokazala, da ji je ta taktika dvignila odstotek volilcev za lepo stopnjo navzgor. Podoben uspeh namerava in upa doseči francoska KP, manjši španska. Portugalska KP, ki pa je vseskozi ostala zvesto na moskovski liniji, pa je na portugalskih predsedniških volitvah 27. junija t. l. dokazala napačnost svoje taktike in pravilnost italijanske partijske taktike. Portugalski partijski kandidat Octavio Pato je namreč dobil komaj osem odstotkov glasov.

Toda Moskva javno ni preklicala svojega stališča o svojem „edinstvenem vodstvu“ svetovnega komunizma, zahodnoevropske partije pa tudi niso hotele zamuditi vlaka. Tako so se tudi francoski, španski in italijanski partijski vodje znašli v Vzhodnem Berlinu na konferenci evropskih KP. Odnehali nista samo isladska in nizozemska KP in se konference nista udeležili, toda Moskva zaradi njunih neznatnosti ne trpi na prestižu med ostalimi partijami.

Osemindvajset vodij evropskih komunističnih partij zaseda sedaj v Vzhodnem Berlinu pod predsedstvom sovjetskega partijskega veljaka Brežnjeva.

Brežnjev je dan pred začetkom konference priletel iz Moskve na vzhodno-berlinsko letališče Schönfeld, pol ure za njim pa iz Beograda jugoslovanski komunistični diktator Tito. Takoj sta se partijska veljaka podala na tajne razgovore, ker si je Brežnjev hotel iz ust Tita neposredno pred konferenco zagotoviti, da ne bo doživel „neprijetnega presenečenja“. Titova udeležba na takšni partijski konferenci je namreč sedaj prvič po letu 1948, ko je Stalin jugoslovansko KP izključil iz Kominforma in ga proglasil za izdajalca komunizma.

Brežnjev in Tito sta se dogovorila, da v zaključnem dokumentu s partijske vrhunske konference ne bo gesel o „proletarskem internacionalizmu“, temveč samo „poudarek na bratstvu evropskih komunističnih strank.“ To „bratstvo“ naj bi bilo tudi zagotovilo sovjetske KP jugoslovanski KP, kar dejanska pomeni Sovjetije komunistični Jugoslaviji, da bo Moskva po Titovi smrti intervenirala v prid komunizma v Jugoslaviji, če bi razvoj šel v drugačno smer. Diktator Tito namreč ostaja odločen komunist in postavlja vse koristi jugoslovanskih narodov na zadnje mesto.

Iz te konference si namerava Moskva pridobiti čim večji prestiž med evropskimi partijami, zlasti še, ko ne ve, kdaj se ji bo spet posrečilo zbrati pod svojim okriljem tako lepo število komunističnih partij iz zahodnoevropskih industrijskih „kapitalističnih“ držav. Zadnja takšna partijska vrhunska konferenca je bila namreč že pred devetimi leti.

Defender la Patria

Durante su visita a Tucumán, donde impartió la bendición papal a los efectivos que están luchando contra la subversión, el nuncio apostólico, Mons. Pío Laghi efectuó declaraciones aludiendo a la violencia que padece la Argentina:

“La causa de la violencia existente en el país —dijo el prelado— es de origen ideológico. El país tiene una ideología tradicional y cuando alguien pretende imponer otro ideario, diferente y extraño, la Nación reacciona como un organismo, con anticuerpos ante los gérmenes, generándose así la violencia”.

“Los soldados —aseveró más adelante, con referencia a la acción del ejército contra la subversión— cumplen con un deber patriótico de amar a Dios y a la Patria que está en peligro; no sólo se puede hablar de invasión de extranjeros, sino también de invasión de ideas que ponen en peligro los valores fundamentales”.

“La Patria no es solamente el territorio y sus fronteras, es un conjunto de valores; es también el espíritu nacional, la fe en Dios, el respeto de los derechos y el desarrollo en el orden, signado por la justicia y la paz”.

“Los valores cristianos —aseveró finalmente— están amenazados por la agresión de una ideología que es rechazada por el pueblo. Por eso, cada uno tiene su cuota de responsabilidad, la Iglesia y las Fuerzas Armadas; la primera está insertada en el proceso y acompaña a la segunda, no solamente con sus oraciones, sino con acciones en defensa y promoción de los derechos humanos y de la Patria”.

60-letnica cerkve sv. Cirila v New Yorku

Sredi največjega velemesta na svetu, sredi New Yorka, na Osmi aveniji, stoji cerkev svetega Cirila. Zgrajena je bila pred šestdesetimi leti in so jo postavili Slovenci v težkih časih, težkih za Ameriko in za svet, težkih za tiste naseljence, ki pa niso štedili trudov, da so postavili božji hram za tedanj slovensko skupnost.

Tekom let, ko je New York izgubil značaj „vrat“ za vstop v novi svet, se je slovenska skupnost v tem vlemestu skrčila, a zamrla ni nikoli. Danes je majhna a žilava in delavna. Mnogo prvotnih slovenskih društev, ki je našlo svoj dom ob cerkvi sv. Cirila, je tekom let usahnilo. Tista ki so ostala, niso več tako številna kot pred leti. A slovensko življenje je kljub temu razgibano, kljub malostevilnosti je postalo celo močnejše.

Sv. Ciril je slovenska cerkev, in tega značaja nikdar ni izgubil. Obredni jezik je tudi slovenski in slovensko petje se razlega pri nedeljski deseti maši. Letos, v soboto 22. maja, so člani slovenske newyorške skupnosti obhajali šestdeseto obletnico svojega verskega in društvenega središča. Najprej je bila v jubilejni cerkvi slovesna velika maša, katero je daroval g. dr. Jože Gole, somaševali pa so dr. Franc Blatnik, Alojzij Hribšek, Alojzij Jenko, Jerome Sedlak in Karel Volbank. Dr. Jože Gole je med mašo na zbrane vernike naslovil lep nagovor o obletnici cerkve in njenem pomenu.

Po maši je bilo najprej slavnostno kosilo, nato pa slovesna akademija, ki je bila gotovo ena največičastnejših prireditvev, ki jih je slovenska skupnost v New Yorku pripravila v zadnjih letih.

Številni nastopi so dali akademiji svojsten pečat. Nastopil je, med drugimi, cerkveni pevski zbor, ki ga vodi Franjo Kostjanski, zbor slovenske glasbene skupine Zvon iz Connecticuta. Solisti so bili Ana Kepić Zajc, Marinka Zupančič in Louis Rupnick. Iz Clevelanda so prišli plesalci plesne skupine Kres, ki jo vodi gospa Bernarda Ovsenik. Ta skupina je prvič nastopila v New Yorku. Seveda so se izkazali tudi najmlajši člani skupnosti, ki sta jih pripravili ga. Barbka Kaminova in Cirila Saksida.

Slavnostni govor je imel dr. Zdravko Kalan, ki je poudarjal važnost obletnice in delo ohranjanja narodnega izročila v New Yorku. Bilo je tudi več pozdravnih govorov. Med njimi je za Ligo Slovenskih Amerikancev spregovoril njen glavni tajnik, arh. Simon Kregar, ki je dejal:

Šestdesetletnico cerkve Svetega Cirila slavimo na dvestoletnico Združenih držav. In to leto je posvečeno narodnim izražilom, ki so vstisnila Novi zemlji pečat svojih usod, in to s takim ognjem, da je Amerika povezala svojo usodo z usodo starih domovin — na življenje in smrt. Ta povezanost se ne razodeva vedno v orožju in ni očita ob vseh spremembah v svetu, ki udarijo po človekovem dostojanstvu, Amerika pa ostane svetilnik. Tako je praznik Svetega Cirila obenem praznik svobod-

ne Slovenije in Amerike. In kakor so postale slovenske cerkve v težkih urah zgodovine zatočišča in trdnjave — od Repentabora do Djekš, od Obmurja do praga na Muljavi — tam so ohranjala v kamenitih pesteh naša življenja — pravtako je postala slovenska cerkev v Ameriki zatočišče v dneh oblikovanja in ostala skrinja naših izročil. Obzidja je zamenjala kakor Roberta Frosta svilen vzorec — a silken tent — spletena iz slovenskih usod, od rojstev do smrti, iz iskanja samote v žalostih, iz druženja v veselju, spletena iz slovenskih pesmi, besed in misli. Carl Sandburg je zapisal: Kadarkoli civilizacija ali pa družba umre, takrat ob mrtvaškem odru kaj lahko najdemo neizpodbitno pričjo: da so namreč ljudje pozabili na svojo žibelko, na svojo dediščino. V Ameriki vseh slovenskih cerkva ni več, in mnoge ugašajo. Zapomnimo pa si nekaj: ko se oglasi kladivo izročila in ko potrka na dušo slovenska uteha in blagoslov, takrat je hudo, če slovenskega doma več ni, če so vrata zapečatena. Zato ohranimo cerkev Svetega Cirila, da tisti, ki bodo prišli za nami in ki bodo iskali, ne bodo trkali zastoj.

Odziv newyorške skupnosti je bil izreden, saj se je zbralo nad tristo Slovencev, kar je za New York nenavadno število. Za to priliko pa so prireditelji izdali tudi posebno knjižico, ki je edinstvena. Tiskana je na 32 straneh z večbarvnimi platnicami in je v celoti delo rojakov: stavcev, fotografov, tiskarjev in načrtovalcev knjižne opreme.

Za konec povzemimo besede ameriškega Slovence, ki je ob tej priliki v Ameriško domovino zapisal: Ni dvoma, newyorška srenja je polna življenja, četudi ni tako številna, kot so prenekateri druge! Svoje število in dejavnost povečuje z lepim in obširnimi sodelovanjem s slovensko skupino iz Bridgeporta in Fairfielda, kar je končno koristno obema, saj ju medsebojno dopolnjuje, poživlja, krepi in opogumlja!

Slovenski srenji v New Yorku k njenemu praznovanju priskrbo čestitamo in ji želimo, da bi enako živa, dejavna in samozavestna praznovala tudi 75-letnico svojega verskega, prosvetnega in družabnega središča pri Sv. Cirilu na Osmi!

Kdo je ubil Kennedyja?

V ZDA se vedno pogostejše pojavljajo komentarji raznih vodilnih osebnosti, da se za ubojem Kennedyja leta 1963 skriva kubanski komunistični diktator Castro. Televizijski komentator Smith je minuli petek objavil, da je Kennedyjev naslednik predsednik Johnson ob neki priliki izjavil: „Povedal vam bom o Kennedyjevi smrti nekaj, kar vas bo pretreslo. Kennedy je poskušal uničiti Castra, a je Castru uspelo prej uničiti Kennedyja.“ CIA in FBI da sta takrat prikrili več ključnih informacij Warrenovi preiskovalni komisiji, ki bi vodile do Castra.

POLJAKI SE UPIRAJO

KAKOR GOMULKA TAKO GIEREK

Poljaki so v sovjetskem bloku iznašli svoj način protestiranja proti kapricam vladajoče KP odn. njenega vodstva, ki po Marksovih utopističnih načelih poskuša na koži navadnih državljanov, predvsem poljskega proletariata, reševati zavoženo poljsko ekonomijo.

Ze leta 1970 se "iz gospodarskih razlogov" zrušili tedanjska komunističnega diktatorja Poljske Vladislava Gomulka. Ta diktator je takrat z dekretom nameraval množično povišati cene industrijskim produktom, čemur pa so se predvsem uprli pristaniški delavci v poljskih baltskih pristaniščih. Gomulka je moral zaradi izgube prestiža prepustiti diktatorsko partijsko vodstvo Edvardu Giereku.

Poljsko gospodarstvo je v zadnjih petih letih še bolj nazadovalo in ni več vzdržalo pritiska umetno zadrževane inflacije. Komunistične partije v vzhodni Evropi, med njimi tudi v Jugoslaviji, se nikakor ne morejo sprijazniti z dejstvom, da se ekonomije v njihovih državah ravna po enakih ekonomskih zakonih kakor ekonomije v tkim. kapitalističnih državah. Če je potrebno večja kakor proizvodnja, potem ne pomagajo nobena Marksova načela

o družbenem lastništvu proizvodnih sredstev, ne besedičenje o plus valia, itd. Družba, ki več požre, kakor pride, ne more pričarati plus valije, niti partijcem napolniti nenasitnih žepov.

Poljski partijski diktator Gierek in državni predsednik Jaroszewicz sta se znašla pred tem ekonomskim dejstvom in sklenila, da poljsko gospodarstvo rešita iz zagate enostavno z dekretiranim zvišanjem cen vsem produktom, ne da bi v enaki meri zvišala dohodke prebivalstvu. To se je poljskemu delavstvu zazdelo — pravilno — naperjeno proti njim in so se uprli s stavkami po vsej državi. V bližini Varšave so celo razdrli železniške proge.

Jaroszewicz se je ustrašil razvoja, kakor ga je doživel leta 1970 Gomulka in Gierek svojega položaja v partijskem vodstvu ter sta po radiju in televiziji preklicala zvišanje cen. Poljske ekonomije s tem seveda nista rešila, svoje položaje pa trenutno še, zlasti, ker ima Moskva veliko dela na vrhunski komunistični konferenci, ki pravkar zaseda v Vzhodnem Berlinu. Opažovalci pa kljub temu napovedujejo, da Gierek ne bo mogel več dolgo obstati na poljskem partijskem vodstvu zaradi hudo prizadetega prestiža.

Eanes portugalski predsednik

HUD PORAZ KOMUNISTOV

Na portugalskih predsedniških volitvah 27. junija t. l. je, kakor je bilo predvideno, z nad 60% večino zmagal sedanji vrhovni poveljnik portugalske vojske, socialistično usmerjeni 41-letni general Antonio Ramalho Eanes. Njegovi trije marksistični nasprotniki so skupaj zbrali 35% glasov, posamič npr.: Carvalho 17%, Azevedo 14% in Pato 7%, medtem ko so se za Eanesom zbrali socialisti, ljudski demokrati in konservativni sredinski demokrati.

Marksistična gonja proti Eanesu je bila po vsej državi silovita. Marksisti so ga proglasili za „fashiata“, „morilca“, „Pinocheta“ itd. medtem ko je npr. marksist Carvalho samega sebe nazival za „Fidel Castra Evrope“ in „portugalskega Robin Hoda.“ Zadevna propaganda je mnoge Portugalce spomnila na Castrova „paredón“ in so zato glasovali za Eanesa. Partijski kandidat Pato pa je ostal zadnji zaradi svoje „nemajne zvestobe“ Moskvi.

Po portugalskem predsedniškem volilnem zakonu mora predsedniški kandidat dobiti večino 51% glasov, da niso potrebne dodatne volitve med najmočnejšima kandidatom, ki morajo biti teden dni pozneje. Ker je Eanes dobil več kot 10% več od zahtevane večine, dodatnih volitev na Portugalskem ne bo.

V svobodnem svetu opazovalci ugotavljajo, da so se Portugalci odločili proti komunizmu in da so v dveh letih po koncu desničarske diktature končno rešili državo pred padcem v levičarsko skrajnost. Vsa Zahodna Evropa se je spet oddahnila, ko ji je poleg Italije ostal tudi Portugal varno v svobodnem naročju.

Strnimo se v enoto

Na spominski proslavi v Slomškovem domu je Stanko Jerebič imel naslednji govor:

Ko so srbski partizani vodili dolgo procesijo vrnjenih domobrancev po nočni cesti od Slovenj Gradca proti Velenju, mi je eden od njih pošepnil: „Jutri zjutraj vas bomo predali Slovencem. Povej fantom, da je nocoj še prilika za pobeg.“ Vprašal sem brata, ki je korakal ob meni, če je slišal in mi odgovoril: „Pusti to! Naše poslanstvo je zdaj drugo!“

Zasramovani in ponižani branilci narodnih svetinj so stopali smrti naproti brez strahu, kajti njihova fizična borba je bila za nje že preživeli epizodi. Pred njimi so se odpirala vrata njihovega duhovnega poslanstva, njih največje žrtve, ki jo more človek doprinese za tisto, kar ljubi — svoje življenje!

Te besede zvenijo kot že tolikokrat prepeti verzi. Toda smrt naših borec pred 31 leti ni poezija! V veliki zmoti bi živel tisti, ki bi uporabil te naše žrtve samo kot svojo izkaznico ideološke pravovernosti. Sveti Duh ni navdihnil apostolov in evangelistov za to, da bi po dvajsetih stoletjih mogli imeti vsak kristjan na knjižni polici bolj ali manj lepo vezano izdajo svetega pisma kot nekakšno diplomo svojega prepričanja! Človeštvo rešuje vsebina Kristusove žrtve. Tako bo tudi našemu rodu zasijala boljša bodočnost zaradi vsebine tisočih naših žrtve.

„Pusti to. Naše poslanstvo je zdaj drugo!“

Kdaj ga bomo dojeli v vsej njegovi

globini in ga z mogočnim glasom oznanjali človeštvu, ki prvi v prepada mlikovanja in materializma? Pred enaintridesetimi leti smo podedovali poslanstvo pričevanja. Te naše dediščine nam nihče ne odvzema! Za to našo dediščino ne teko leta pozabe! To naše poslanstvo je danes tako aktualno, kot je bilo takrat in kot bo lahko še skozi mnogo rodov, vse dotlej, ko bo svet zaživel v polnosti večne Resnice. Pravice in ljubezni. Takrat bo pa žrtev naših mučencev zabučala v veličastno pesem.

V čem naj obstoji naše pričevanje?

V obnavljanju zgodovinske resnice: kako je bil naš narod v enih najhujših kriz svojega obstoja od komunizma prisiljen sprejeti državljansko vojno in zakaj se je v njej boril; v razkrivanju brezbožnega in breznarodnega komunizma kot ideološke zmote in v oznanjanju z besedo in življenjem tega, kar nas je učil Kristus. Naše orodje je beseda.

Pred štiridesetimi leti je bilo zapisano: „...še druga močna pomoč prihaja komunizmu od velikega dela svetovnega časa, ki je komunizmu po dogovoru molči. Pravimo: po dogovoru! Drugače si namreč ni mogoče razlagati, zakaj so ti listi, ki sicer tako hlastajo tudi po malenkostnih dnevnih novicah, tako molčali o strašnih grozotah, ki so jih komunisti počenjali v Rusiji, Mehiki, v velikem delu Španije...“ K tem besedam Pija XI v Divini Redemptoris bi mi še dodali: in 4500 v Katynu, 12.000 v Teharjih in Kočev-

Mednarodni teden

MINULI ČETRTEK je vietnamska komunistična vlada proglasila „uradno“ združenje severnega in južnega Vietnama v Vietnamsko socialistično republiko. Glavno mesto nove komunistične države je Hanoi, Saigon pa se odslej naprej imenuje Ho Chi Minh City. Vietnam je uradno ostal razdeljen na severni in južni del 14 mesecev po padcu Saigona lanskega aprila.

ZAHODNO EVROPO je zadnje tedne zajel vroči val, ki je potisnil živo srebro v termometrih na več kot 32° C; nočne temperature pa ne padejo pod 21° C. V mnogih evropskih mestih so nastali po parkih požari in primanjkuje vode, prebivalstvo pa močno trpi zaradi vročine, ker večina poslopij nima hladilnih naprav. V zahodni Švici so nekateri kmetje morali pobiti živino, ker primanjkuje krme, v Franciji in drugih državah pa je Cerkev pozvala vernike, naj molijo za dež. Najmanj dvajset let že ne pomnijo v Zahodni Evropi tako hude vročine in suše.

ITALIJSKI DEMOKRISTJANI, ki so dobili na nedavnih splošnih volitvah relativno večino, vabijo socialiste v koalicijsko vlado, ker vztrajajo pri svojem odklonilnem stališču do komunistov. Socialisti odklanjajo vabilo in zahtevajo, da v vlado vključijo tudi komuniste.

AMERIŠKA RAKETA Viking I, ki bi morala za 200-letnico neodvisnosti ZDA, 4. julija t. l. pristati na Marsu, bo to storila šele 8. julija, ker so strokovnjaki v Pasadeni v Kaliforniji, od koder vodijo to raketo, ugotovili, da je teren, kjer naj bi se spustila na marsovska tla, preveč razrit in bi se lahko raketa pri pristanku poškodovala. Po fotografijah, ki jih Viking I pošilja s svojega kroženja okoli Marsa, sedaj iščejo bolj ravna tla, kjer naj bi se robot spustil na površje rdečega planeta.

Življenje v begunskih taboriščih v Avstriji in Italiji je mnogim ostalo še v živem spominu. Precej je bilo napisanega o teh taboriščih. V jubilejnim Zborniku Svobodne Slovenije pa bo v poglavju Dokumenti, Pričevanja in Razprave izšel nadvse zanimiv prikaz življenja slovenskih beguncv v taboriščih v Avstriji (Lienz-Spittal). Tega opisa ni napravil kak slovenski begunec, ampak sta objavljeni dve spomenici, ki jih je poslal britanskim oblastem in pisma, ki jih je pisal svoji materi iz teh taborišč Anglež John Corsellis. Kdo od tistih, ki je bil v taboriščih, se ga ne spominja. V njegovih spomenicah in pismih je na izvirni način prikazano življenje v begunskih taboriščih, slovenski značaj in posamezne slovenske osebnosti. Članek obsega v Zborniku nad štirideset strani in blizu trideset slik iz taboriškega življenja.

Čimprej naročajte jubilejni Zbornik s tem, da plačate 1.400.— pesov v gotovini ali pa v obrokih tako, da boste plačali zadnji znesek ob prejemu Zbornika.

ju, na desetisoče na Kubi, poldrugi milijon v Kambodži in še in še... Ni ob tej ugotovitvi vnebovpijoči greh da naša politična emigracija, ki je tiskovno verjetno sorazmerno najmočnejša, uporablja s krvjo svojih bratov predrago plačano svobodo izražanja za zračenje nebitvenih sporov in osebnih ambicij, za katere mnoge naše publikacije porabljajo vse preveč svojega truda? Ali res tako slabo pojmujemo dediščino tistih, ki so z ramo ob rami korakali v smrt, mi, njihovi tovariši pa se srečujemo le včasih, na križiščih? Vsako kraljestvo, ki je v sebi razbito, je obsojeno na prepada. Ali res ne vidimo, da je vsaka naša neenotnost v bistvenem prav kakor iskanje monolitosti v nebitvenem, voda na rdeči mlin? Med narod doma in narod v zdomstvu so zabili zagozdo. Narod v zamejstvu je dan na dan žrtev njihovega političnega apetita. Naj še naša ideja o mogočni svobodni Sloveniji v svetu podleže našemu osebnemu napuhu? Večkrat govorimo o poslanstvu, ki čaka mladino pri gradnji boljše bodočnosti slovenskega naroda. Naša mladina dobro pozna resničnost zgodovinskih dejstev in o njih ne dvomi. Njena iztočnica je povsem jasna. Ni pa jasno, če bo njena smer, za katero naj bi bil kašipot naš zgled, takšne, da se ne bomo nekega dne znašli osamljeni na že izpraznjenem kolodvoru!

Ne palagajmo na javno tehniko, kdo od nas je bolj ali manj protikomunist! Čas je že, da nehmo biti samo proti in da stopimo v napad! Slovenci in kristjani smo — in s tem je zajeto prav vse!

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Potem, ko so ekstremisti pretekli teden uspeli v atentatu na šefa vezne policije, so se mnogi spraševali, če je gverila res uspešno preganjana v Argentini. Atentat, čeprav je hudo prizadel vladne kroge in varnostne organe, je le izraz brezupnega boja, v katerem se nahaja gverila spričo vladnega delovanja: poslužiti se je morala izdaje, da ji je uspel udarec, ki je bolj propaganden kot efektiven. A tudi ta cena je dvomljiva, spričo ogorčenja, ki ga je podlo dejanje želo med narodom: prijateljstvo je med argentinci zelo čislano in dejstvo, da je članica gverile podtaknila eksploziv, ki je ubil očeta sošolki, ki jo je smatrala za svojo najboljšo prijateljico, je najslabše spričevalo, ki si ga je gverila mogla izdati.

Nov šef policije, general Corbetta, je ob svojem nastopu ponovno zatrdil, da bodo varnostni organi brez oddiha preganjali prevratnike, kakor tudi skrbeli za javno moralo. Boj proti gverili pa je gotovo prejel poseben prizvok, odkar je bil pretekli petek 25. junija potrjen nov kazenski zakon, ki med drugim predvideva smrtno kazen za gverilsko delovanje.

Kar se tiče sodnih postopkov proti nosilcem peronistične vlade, je omeniti, da se še sedaj, več kot tri mesece po padcu peronizma, odkrivajo razni škandali in razne malverzacije, v katere so bili zapleteni skoraj vsi vladni funkcionarji. Vojaška Junta je 36 izmed njih (med njimi bivšo predsed-

nico gospo Peronovo) posebej kaznovala z odvzemom državljanstva pravic ter inhabilitacijo za izvrševanje javnih funkcij. Bivšemu gospodarskemu ministru Gelbardu, ki ni rojen Argentinec, pa so še posebej odvzeli državljanstvo.

Gospodarski položaj medtem prehaja na pot stabilizacije. Vladi je uspelo, da je tekom teh mesecev obdržala stabilen peso napram dolarju. Ta, ki je zadnje tedne peronistične vlade na črni borzi dosegel ceno 300 novih pesov, je nato padel na 250, in se tam stalno suče, tako na uradnem trgu kot na črni borzi. Prav tako je počasi opaziti znake reaktivacije, čeprav je še mnogo proizvodnih sektorjev pod vplivom krize, drugod pa napovedujejo še poostreitev težav. Znatno zboljšanje naj bi nastopilo šele koncem letošnjega leta.

Vlada se na vse načine trudi, da bi zlasti izboljšala zunanjo trgovino, in pritegnila tuje investicije. V tem je gotovo žel lep uspeh gospodarski minister dr. Martinez de Hoz na svojem potovanju po ZDA in Kanadi. Istočasno pa vlada pospešuje poljedeljsko in živilno-rejsko proizvodnjo, ki sta najhitrejša vira dobave deviz. Cilji, ki si jih je gospodarska ekipa zastavila, so težko dosegljivi, niso pa nemogoči. Mnogo seveda zavisi od politične stabilnosti. In na tem polju je zaenkrat, kljub raznim govoricam, ki so (in še) nenehno krožile, zaenkrat v Argentini ne bo sprememb.

Položaj na primarnih volitvah v ZDA

Vsi znaki kažejo, da sem imel prav, ko sem v prejšnjem poročilu iz ZDA sklepal, da bosta po primarnih volitvah ostala vodilna kandidata za mesto predsednika federacije — sedanji predsednik Ford pri republikancih, James Carter, svoječasi guverner Georgije, pa pri demokratih. Te volitve so sedaj (pišem sredi junija) končane in je pri demokratih položaj jasen: Carter je v večini držav odločilno zmagal in si s tem priboril prednost, da ga stranka na konvenciji imenuje za svojega predsedniškega kandidata. Dobil je dve tretjini več delegatov, ki bodo o tem glasovali, kot njegov najbližji tekmeč, liberalni demokrat Udall. Borba pa je bila proti koncu ostra in huda. Strankini vodilni funkcionarji (establishment) niso bili prav nič navdušeni zanj, saj so ga komaj poznali kot guvernerja države Georgije, niso pa imeli nobenih osebnih stikov z njim in niso vedeli, kaj pravzaprav hoče. Z ozirom na to, se je prav do zadnjega pojavljalo v stranki gibanje Stop Carter!, ki mu je stal v ozadju znani senator Humphrey (kot sem zadnjič že poročal) in kateremu se je pridružil californijski guverner Brown. Imenovalo se je ABC (Anybody

But Carter) movement in bilo javno aktivno v volivni borbi v zadnjih treh državah (Ohio s Clevelandom, California in New Jersey) dne 8. junija. Carter je napad dobro prestal, v Ohio je dobil ogromno večino. „People“ je pač izrazil svojo voljo, da Carterja hoče v Beli hiši. Odkod je v ljudstvo prišlo to navdihnjenje, nihče prav ne ve, celo najbolj prebrisani časniki ne vedo na to vprašanje točnega odgovora in le ugibljejo.

To je čudno. Kakor je ameriški človek v svojem življenjskem udeleževanju povprečnega kalibra, zelo dostopen raznim vplivom reklamnega značaja, je začuda samostojen kadar voli in se ne pusti vplivati ne sem ne tja. Kaj je videl in vidi na zakonem Carterju, se bo morda pokazalo, ko bo ta prevzel vajeti najmočnejše države na svetu. Da bo on prišel v Belo hišo prihodnjega januarja, je splošno in široko prepričanje širom dežele.

Zanimivo je, da se bo zelo verjetno temu možu posrečilo združiti za seboj celotno demokratsko stranko, po nesrečni konvenciji v Chicagu l. 1968 tako zelo razbito in razcepljeno, čemer je pri zadnji konvenciji še pripomogla nominacija senatorja McGovern, ki je v prejšnjih predsedniških volitvah l. 1972 tako strahotno pogorel.

Situacije v stranki so si bili svesti njeni stari, vodilni krmarji. Čeprav z odporom, so se vdali volji ljudstva (volivstva) in se začeli zbirati za vozom novega kandidata Carterja. Videli smo na televiziji, kako so ga pozdravili taki stari, vplivni politiki kot je bivši newyorški guverner Harriman, bivši dolgoletni newyorški župan Wagner in drugi. Sobojevniki v primarnih volitvah so mu začeli odstopati svoje delegate, tako da jih ima že sedaj več kot dovolj za nominacijo pri prvem glasovanju na konvenciji v New Yorku sredi julija. Je to ogromen, fenomenalen uspeh skromnega „peanut farmer-ja“ iz malega mesteca Plains v Georgiji. Vendar vse to ni prišlo po kakem čudežu. Mož je zelo inteligenten, politično izredno bistroviden, ki je znal prav potipati politično žilico širokih mas ljudstva, v svojih izjavah pa je bil skrajno previden in ga je zelo redkokdaj „polomil.“

Kajti republikancem ne gre dobro. Predsednik Ford in njegov tekmeč Reagan sta ob koncu primarnih volitev skoraj enako močna glede števila delegatov. Ford je komaj povprečen predsednik, slab politik in (tako trdijo časniki) nemogoč kandidat. Drži se ga tudi njegova neslavna zapuščina 25 letnega delovanja v kongresu, kjer je dosledno glasoval zoper vse socialne zakone; mnogo prezgodaj je pardoniral Nixona, ki ga je postavil za svojega naslednika v Beli hiši, s kongresom je v stalni konfrontaciji, kar silno ovira zakonodajno delo in škoduje napredku dežele.

L. P.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Na XII. mednarodnem lesnem sejmu, ki se je začel 8. junija v Ljubljani, razstavlja 20 podjetij iz 12 držav izdelke lesne industrije pa stroje in naprave za obdelavo, predelavo in prevoz lesa.

LASKO — Na skupščini hmeljarjev so povedali, da se je lani proizvodnja hmelja zmanjšala v primeri s prejšnjim letom za 450 ton. pridelali so ga le 2840 ton, kar da povprečni hektarski donos 1236 kg. Za slab pridelek krivi sicer slabo vreme v letu 1975, toda hmelja pridelajo v Sloveniji premalo in bi bilo treba povečati nasade. Treba pa bo posvetiti več dela tehnologiji in organizaciji pri pridelovanju hmelja.

BRESTANICA — Prvo slovensko kombinirano plinsko-parno elektrarno so 6. junija uradno odprli. Proizvajala bo letno okoli 700 milijonov kilovatnih ur električne energije. Toda vključevali jo bodo v elektroenergetski sistem le ob času primanjčovanja elektrike ob neugodnih vremenskih prilikah. Podobno elektrarno grade sedaj še v Trbovljah.

IVANČNA GORICA — Na Hudem pri Ivančni gorici so odprli prvo tovarno plastičnih silosov v Sloveniji in Jugoslaviji. Proizvodnja bo tekla v sodelovanju s švicarsko tvrdko Diethell, zaposlenih bo 50 delavcev; podjetje je delovna enota Agrostroja.

LJUBLJANA — Na XV. mednarodnem festivalu mednarodnih popevk sta najvišje priznanje občinstva in mednarodne žirije dobila Jože Privšek za melodijo Samo nasmeje je bolj grenak in Mojmir Sepe za Pismo Mary Brown.

LJUBLJANA — V Ljubljani se je 2. junija začel kongres Slovenskega zdravniškega društva.

LJUBLJANA — Razni organi so razpravljali o sestavi kaznivih dejanj in prekrškov s političnim obeležjem: štiri petine teh odpadov na takojen način lažje, verbalne postopke. Do žalitev družbene uredbe, organov in oseb najpogostejše prihaja v vinjenosti, zato komunisti menijo, da bi morali temeljiteje preučiti tudi sociološka, psihološka in druga ozadja teh prestopkov. — Kaj pa stari pregovor: In vino veritas...?

LJUBLJANA — (Neki) Mile Klopčič iz Ljubljane se huduje nad „poštnimi stroški“ za knjige, ki prihajajo iz tujine in sploh nad podražitvijo poštne tarife. V „Pismu bralcev“ je v Delu 1. junija zapisal, da je prejel iz Moskve knjigo, za katero je potem moral plačati še 34,80 dinarjev poštne stroškov, kot je pisalo na žigu, pritisnjenem na ovoju. Knjiga, ki jo je naročil

v Moskvi, ga je stala 1,50 rublja, poština pa 35 kopejk, kar znese kakih 30 dinarjev. Za to ceno je knjiga prišla iz Moskve do carinarnice v Ljubljani, od tam pa do naslova v Ljubljani pa so mu zaračunali „poštne stroške“. Piše, da je včasih za podobne pošiljke plačal po 6,50 din. In tudi vprašal je že pred leti, kakšni so ti „poštni stroški“ —, pa je poštna uprava navedla le odlok, ki je ta „davek“ uvedel, ni pa povedala, kakšni so ti stroški. Klopčič, tudi sprašuje, ali se pošta zaveda, da bo s 500 odstotnim poviškom teh slavnih „stroškov“ povzročila veliko škodo knjižnicam, znanstvenim ustanovam, posameznim strokovnjakom in znanstvenikom. Saj so ti „poštni stroški“ prava globa za željo po znanju.

LJUBLJANA — Šmarna gora je še vedno zelo obiskana. Ne več kot božja pot, le kot „turistična“. Z nje se je tudi že spustilo nad 300 ljudi-zmajev, v Grmade pa nekaj manj. Cerkev je pred leti dobila novo streho, toda freske Matveje Langusa — kljub vzdihom strokovnjakov — še vedno vztrajno razjedajo. A gostilna ob sobotah in nedeljah gosti do dva ali tri tisoč „gornikov.“

Umrli so od 31. 5. do 7. 6. 1976:

LJUBLJANA: Stana Pitarevič, 91; Franc Lunder, up. kroj. mojster; Cecilija Marinko, up.; Toni Pausič, 53, šofer; Romana Vrvščar, 72; Vojko Braz, up. pom. direktorja Slovenskega; Ivanka Ponikvar; Iva Dobovčnik r. Habič; Jože Kragel; Ivan Kristan, odpremlnik; Karla Ogrič r. Dedič, 65; Matija Brulec, kletar; Cilka Pečjak, up.; Irma Treo r. Logar (pokopana v Liti); Alojz Bovec, up.; Jožefa Janžekovič r. Poznič; Anton Brerar, bivši podjetnik, trgovec in obrtnik, 85; Alojz Batis, up.; Angela Šerko, vdova po prof.; Ivanka Likovič, up.; Ljudmila Kaplan r. Lesjak; Terezija Hribar r. Porenta; Ana Slavic r. Vrišar, 84; Ivanka Loboda, 85; Slavica Janko; Jože Škafar, 90, up.; Marija Angela Frece, 84, up. Tob. tovarne; Franc Zelenik, 97.

RAZNI KRAJI: Ivanka Ambrožič r. Urbančič, Slavina; Marija Raiš r. Nicoladoni, 85; Celje; Danijela Založnik, korespondent, Preska; Karel Kozar, upravnik Reševalne službe, Jesenice; Kristina Cuder, gostilničarka, Čezsoča; Marija Černigoj, Rakinik; Ivanka Ponikvar, 81, Kozina; Fani Novak r. Simčič, Koper; Albin Cergol, črni kal; Justina Erjavec r. Lanaršič, šmartno pod šmarno goro; Janez Zabukovec, Solingen (Nemčija); Janez Žgajnar, up. mizarjski mojster, Vižmarje; Danijel Zganjer, zidar, Križanci; Angela Kodrič r. Zupančič, 86, Krška vas; Jože Hudobrennik, up., Velenje; Anton Goltes iz Dola, 73 (umrl v Sovjetski zvezi 6. maja); Slavko Rebolj, up., Preserje; Arnold Tovornik, 60, igralec mariborske Drame, Maribor; Jože Blatnik, up. tes. mojster, Soteska; Alojz Kovačič, up., Imeno pri Podčetrtku; Ivan Kepeč, delavec, Pšata; Janez Košak, up., Skofljica; Alojz Radl, up., Jesenice; Ana Bradaška r. Bitenc, 73, Kranj; Maks Petek, cestar, Radmirje.

Obisk „Bariloških pevčkov“

Prišli so, zapeli, odšli in za njimi je ostal samo — nepozaben spomin. Najprej so nastopili v Teatro Argentino (La Plata, 14. jun.). Camerata Bariloche je za ta svoj koncert kot soliste povabila „Coro de niños y jóvenes de Bariloche“, da so pod vodstvom Lucie Kralj-Jermanove skupaj s Camerato prekipavajoče in vendar dovršeno ubrano zapeli Laudate pueri (Michael Haydn) ter kot osrednjo točko koncerta veličastni Credo. Gre za delo, ki ga je ok. leta 1750 skomponiral piemonški skladatelj Ignazio Celoniati, za dinamično in religiozno doživeto skladbo iz takojenovane južnoameriške kolonialne glasbe. Pri izvedbi te kompozicije je sodeloval tudi Buenosaireski slovenski oktet. Sestava Camerata — predstavnica najvišje argentinske glasbene zmogljivosti širom po svetu — in štiridesetletni otroški in mladinski zbor so s sodelovanjem našega Okteta pridobili ne samo na volumn ampak tudi na izraznosti pri izvedbi te veličastne skladbe.

Lastni koncert (Religiozna glasba) pa so pevčki imeli v Osrednji metodistični cerkvi (17. jun.). Večer se je pričel z gregorijanskim petjem (XI. stol. „Puer natus est“), se nadaljeval z dvema „cantigama“ iz naslednjega stoletja, značilnima po stari španski kakor po svojski kadenci, ter prešel v skladbo XV. stoletja (Gallus, Porta, Bianciardi) s Preparate corda vestra našega Gallusa. Po dveh Kodályjevih skladbah (priredba „Pastirskega plesa“ — ples ob pravi „vragoliji“ spremljajoče flavte — ter izvorna Noč v gorah) so tri črnske duhovne (privid sodnega dne v My Lord what a morning, obhajljivi lomljenje kruha in Let us break bread together in Elijah Rock) kdaj z bogatstvom harmonije, kdaj z bogatstvom ritmike zaključile prvi del koncerta.

V drugem delu smo najprej slišali tri božične: nežno argentinsko Vámos pastorillos, pretresujočo kastiljsko No lloreis mis ojos ter slavnostno francosko

Chanson de Noel. Ob spremljavi solistov Camerate Bariloche je sledil Laudate pueri in kot krona ter zaključek večera Celoniati Credo, pri katerem je ponovno sodeloval naš Buenosaireski slovenski oktet.

Bodisi ker je to bil povsem njihov koncert, bodisi ker so se z izvedbo teh skladb pevčki poslovali od Buenos Airesa ali pa tudi zato, ker je ta dvorana — manjša, a bolj akustična od Teatro Argentino — na izvedbo pozitivno vplivala, dejstvo je, da sta tako Laudate pueri kakor Credo na tem koncertu polneje zveneli. Številnim zlasti mlajšim poslušalcem sta mogli dati čuti, iz česa se je nekoč porajala cerkvena glasba in kaj je torej v poslušajočem mogla zbuditi.

Tako do petega nadstropja zasedeni Teatro Argentino kakor do zadnjega kotička napolnjena Metodistična cerkev sta z burnimi aplavzi nagradila pevce in dirigentko.

Gregorijansko petje! Ne le enoglasna, ampak kakor da tudi le iz enega samega grla prihajajoča pesem-molitev, je pokazala takó ali pa morda še bolj kot kakšna polifonska skladba, kaj vse se da izvabiti iz mlade duše. Ekspresivnost pa uravnoteženost ubranih glasov sta morda največji kvaliteti tega zbora, pa vendar kaže še posebej omeniti lepe alte (v De munitas guisais ali v dvogovoru v Chanson de Noel), zvočne soprane (zlasti No lloreis mis ojos, ki je tako s solistično zborom bila lekcija, kako je peti take pesmi, in ki je dala misliti, da ni naključje, če se ne da govoriti o „angelskem pisanju“ ne o „angelskem slikanju“, pač o „angelskem petju“...). Besedo zase bi zaslužil inteligentno sestavljeni spored, ki je dal možnost, da so se na koncertu prikazale razne pevske in kompozicijske kvalitete. Pri Gallusu je človeka prevzela „enotnost, ki jo ustvarja pestrost“, pri Porti (Adoramus Te Christi) spoznanje, da sta kvaliteta glasu in doživ-

Osebnosti

Rojstvo. V družini Jožeta Črnaka in njegove žene Marije, roj. Burjek, se je rodil sin prvorojenec. Srečnim staršem naše iskrene čestitke!

Ga. JOŽEFA SMRDU r. Lozar - umrla

V Castellarju je 22. junija umrla ga. Jožefa Smrdu r. Lozar. Pokojna, najstarejša Slovenka v tem okolišu in morda ena najstarejših Slovenk v Argentini, je bila do zadnjega krepka; tega dne pa je mirno zaspala med spanjem — zadela jo je kap.

Ga. Jožefa se je rodila v Črnomlju 1. marca 1888. Tam se je tudi poročila leta 1910 s Francem Smrdujem, doma iz Postojne, nadpreglednikom finančne kontrole. Moževa službena pot ju je vodila po raznih krajih Slovenije, končno pa sta Smrdujeva prišla v Ljubljano. Tam sta s svojima hčerka-ma Jožico in Marijo mirno živela. Prišla so vojna leta in z njimi komunistična revolucija. Smrdujeva družina, verna in zavedna, ni trenutek pomišljala, kje je njeno mesto. Zato je morala cela družina na begunsko pot. Hčerki sta prišli v Italijo, starša pa do Vetrinja. In s prvim transportom sta se pridružila domobrancem, da bi čimprej prišla do hčerke. Tedaj se je začela križeva pot Smrdujeve mame: Vrnjenje v Ljubljano, zapor, huda moževa bolezen, in brez vsakih sredstev. Toda mama ni obupala. Junaka je nosila hudo breme, zaposlila se je, da je mogla možu v bolnišnici krajšati bolečine. Končno je ostala sama — mož ji je umrl.

Tekla so leta, končno je prišla rešitev. Hčerki sta jo poklicali v Argentino, kakor hitro je bilo to mogoče storiti. Sem je prišla leta 1954. Tudi tu ni bilo brez bolečin — smrt hčerke Marije, a življenje se je umirilo. Srečno in zadovoljno je živela pri hčerki Jožici in zetu Matiju Esihu ter vnukih in pravnukih.

CARAPACHAY

G. Lojze Sedej — 70-letnik

V ponedeljek 14. junija, je v krogu svoje družine, žene, hčerke, zeta in vnukov praznoval sedemdesetletno rojstvo večletni predsednik našega Doma gospod Lojze Sedej. Za to priliko so njemu čestitali naslednjo nedeljo tudi v Domu. V imenu skupnosti mu je želel najboljši podpredsednik Doma Edi Škulj. V imenu šole ga je pozdravila in čestitala učenka šole Andreja Papež, prav tako v imenu mladine predsednik fantov in predsednica deklet, ki mu je izročila šopek nageljnov, nakar se je slavljence lepo zahvalil za izkazano pozornost.

Tudi Svobodna Slovenija želi slavljencu, čigar naročnik je že od nekdanj, še mnogo zdravih in delovnih let.

Proslava padlim junakom, je bila v nedeljo 20. junija po maši tudi v našem Domu ob lepi udeležbi. Kulturni referent Doma je pričel proslavo s kratkim nagovorom, nato je učenec šole Pavle Belc podal deklamacijo, ki opeva mrtve junake. Janez Žnidar je recital Cankarjevo delo, spominski govor pa je imel Aleksander Pirce. Za zaključek je vsa dvorana še zapela pesem „Oče, mati, bratje in sestre.“

Šolski odbor naše šole je bil izvoljen isto nedeljo popoldne na sestanku staršev na katerem je bil navzoč tudi nadzornik slovenskih šol France Vitrih, ki je tudi govoril staršem in svetoval, da

ljanska zmožnost res primarne važnosti, a do kakih fines vse je dano priti solistu in zboru, kadar so glasovi prav izsolani. Bianciardijeva Regina Coeli (prehod iz druge Aleluje v Ora pro nobis) kakor prehod „angelskih zboren“ pri Chanson de Noel sta prevzeli zaradi melodičnosti, ki je na toliko bolj prišla do izraza zaradi mojstrskega prelivanja močnih akordov v skoraj neslišne pianissime in zaradi zlivanja glasov. Čeprav je Credo prevzel poslušavec z močnim začetkom in morda še bolj z veličastnim finale, pa so crescendi pokazali izraznost zbora. Polikoni kritik bi pri izvajanju našel tudi kakšno senco — izgovarjavo končnih sičnikov ali pa (na drugem koncertu) različen tempa pri izlovanju in orkestru — vendar, kar se izlovanosti glasov tiče, kar se tiče doživljanja skladb iz različnih dob in pa ekspresivnosti, bi danes težko našli zbor, ki bi se „Bariloškim pevčkom“ mogel postaviti ob bok. Gre za skupino, kakršne, včevši one, ki prihajajo kdaj preko oceana gostovat, ni dano dostikrat poslušati v Buenos Airesu.

Koncert v La Plati je prenašal Radio Provincia, medtem ko je Canal TV 13 imel daljše poročilo ter prenašal del koncerta. Radio Continental, pa Canal TV 11 in Radio Nacional so s pogovori z dirigentko ter z navdušenim poročanjem o nastopih seznanili ta zbor z milijonsko, res „širšo publiko“.

Lučki Kralj-Jermanovi, kakor tudi vsem pevčkom — med njimi še posebej tistim, ki so „naše gore... lističi“ — ter Slovenskemu oktetu iskrene čestitke! Dvomimo, da je v Bariločah — med pevčki in nepevčki — kaj več kot 1500 otrok, izmed katerih je možno glasove izbrati. In vendar — kaj vse se da doseči z ljubeznijo do petja, pa z dolgotrajnim resnim študijem in poglavljenjem! Gre za majhno čudo, pri katerem — ni dvoma! — ima osebnost dirigentke prvo besedo.

Vsem skupaj čestitamo! Pravzaprav: še bolj kot iz srca čestitamo, se jim za vse lepe trenutke iz srca zahvaljujemo. S. P.

SLOVENC I V ARGENTINI

čim več sodelujejo pri slovenski vzgoji. Odbor sestavljajo: Senovršnik Franc predsednik, odborniki pa so Klemenčič Vinko, Selan Marija in Amon Marjeta.

Mladina našega Doma končuje s tlakovanjem in urejanjem športnega igrišča, ki bo slovesno odprt dne 8. avgusta, ko bo mladinski dan v Carapachayu.

RAMOS MEJIA

Praznik junakov v Slomškovem domu

Spominu padlih protikomunističnih borcev se je naša skupnost oddolžila v soboto 19. junija s pietetnim in dobro zamišljenim programom. V junjskih dneh vedno bolj spoznavamo veličino dediščine in poslanstva, ki so ga nam zapustili naši junaki. Naj bo komu prav ali ne, to je delež slovenskega rodu v svobodi in prav je, da se tega zavedamo. Da je ta zavest med nami živa, je dokaz tudi lepa udeležba na tem spominskem večeru: tako mladina kot starejši so napolnili prostore Slomškovega doma.

Okusno sceno Stanka Snoja so dopolnjevale dokumentarne in pokrajinske projekcije. Po pomembni uvodni besedi Marijana Šiferja se je razvil spored: Pozdrav argentinski zastavi in himno „Naprej zastava Slave“ je zaigrala mladinska godba (Tone Skubic). Sledile so recitacije. Ivan Smole ml. je podal Borštnarjevo pesem „Besede iz groba“, Kristina Breznikar ml. Vladimirja Kosa odlomek „Tako so šli in se niso več vrnili...“ Cvetka Šifer pesem Jožeta Cukale SJ „Pa lahko noč, sladki moj žili“, Marjan Loboda ml. pa Franceta Balantića „To jutro.“

Slomškova šola je s svojim odrskim nastopom „Medaljonček“ (Helena Malovrh) — globoko pretresla vse navzoče.

Pesmi „Pojdem v Rute“, „Nebo žari“, „Oj Doberdob“ in „Vigred se povrne“ so mnogim privabile solze v oči. Med posameznimi deli sporeda jih je občuteno zapel moški zbor „Fantje na vasi“ pod vodstvom Jožeta Malovrha.

Globoke spominske besede je podal Stanko Jerebič. Zaslužile bi mnogo razmišljanja. (Objavljamo jih na str. 2)

Mladinska godba je zaigrala „Lipa zelenela je“ in iz salona se je pričel urejati spored mladine z lučkami. Na vrtu smo se zbrali okrog Slovenskega znamenja ob akordih pesmi „Molitev“ v izvedbi naše godbe.

Po molitvah za rajne junake, ki jih je vodil žpk. Jože Škerbec, smo z domobransko pesmijo „Oče, mati...“ zaključili lep spored.

V nedeljo, 20. junija je bila v Domu darovanja sv. maša za vse žrtve. Župnik Jože je posvetil junijskim dogodkom izredno lepo pridigo. Med daritvijo je prepeval zborček Slomškove šole pod vodstvom Anice Šemrov.

SLOVENSKA VAS

Domobranska proslava

V nedeljo dne 13. junija je bila v našem društvenem domu, ob veliki udeležbi vaščanov in rojakov od drugod, spominska prireditev v čast našim pobitim in vsem ostalim protikomunističnim borcem.

Oder je krasil domobranski grb in slovenska zastava. Pod naslovom „Slava jim“, je bil slovenski šopek nagele in rožmarina, kot izraz ljubezni nas vseh do njih, ki so bili pred tolikimi leti nasilno vrnjeni in pobiti.

Pri vsaj prireditvi je letos sodelovala le mladina. Tako je otroški zbor pod vodstvom ge. Zdenke Jan sodeloval s sledečimi pesmimi: Spomladi se vse veseli, Zbogom, Ti vasica, Gozdič je že zelen in za zaključek Soldaški boben.

Po krajši recitaciji „Spomin“, katero je recital mladi Tone Kokalj, je sledila nekoliko daljša: Junakom v spomin — nam v opomin. Z muzikaličnimi vmesnimi vloži so nam mladi recitatorji dali. Mimi Bokalič, Janez Bokalič in Bogo Rozina, prednašali z živo besedo dogodke iz žalostnega obdobja naše zgodovine.

Spominski govor ob tej prireditvi je imel Lojze Rezelj. Uvod je navezal na svetopisemske besede: Njih kosti naj poganjajo iz njihovega groba in njih ime se naj pomlaja v njih sinovih.

Kot otrok je doživel nasilja okupatorja in brezbožnega komunizma. Kot sin domobranskega stotnika je doživljal lepe in ganljive domobranske parade, pa tudi grozote tistih dni. Nadelje je govornik omenil, kaj je vse doživljal v tistih dneh revolucije. „Danes — tako je dejal — stojim pred vami, kot pričevalec in glasnik tistih, ki so mi takrat naročali: Povej, kar si videl, govori resnico in opozarjaj na zlo brezbožnega komunizma. Čas bo skušal zabrisati vse; ugodnost in dobrobit, pa se komunistična prevara bo ljudi, ki so se takrat iz prepričanja borili proti tako imenovani osvobodilni fronti, pripravi la do tega, da bodo pozabljali na te strašne dogodke in se celo prepričevali, da je bila komunistična borba upravičena in da so bile žrtve potrebne. Zato danes med nami nekateri že popuščajo in sami sebe tolažijo, češ čemu naj ponavljamo vedno eno in isto, saj tudi na naši strani ni bilo vse prav. Tu bi zlasti rad opozoril vas mlade, vas, ki študirate, vas, ki delate po tovarnah, poslušajte resnico in ne dajte se varati od krivih prerokov, katerih je že mnogo med nami.“

Nato je govoril o pobijanju in ropanju komunističnih tolp med revolucijo, prikazal, kako je nastal narodni odpor, kako domobranci, pa prišel do l. 1945, ko je bilo 12 tisoč slovenskih mož in fantov izdanih. Opisal je njih trpljenje in njih mučeniško smrt. Ob koncu pa še pozival vse navzoče:

„Ostanimo zvesti ideji naših pobi-

tih bratov. Če je bila njim tako velika in sveta, da so zanjo umrli, je tudi vredno, da mi zanjo živimo. Ne molčimo tistim, ki pljujejo na čast njihovih žrtve. Tudi ne bodimo slabotni, ki sicer sovražno komunistem, ne vemo pa, kaj hočemo.“

Vi bratje naši, nepozabni in neustrašni borci pravice, vi nikdar premagana vojska, žrtve sramotne izdaje, vi veliki, večno živi junaki ste čuvarji pokopane resnice, poroki svobode, temelji pravice.

Vam slava in večni spomin!“

Rojaki, med katerimi je bilo veliko število otrok in mladine, so v vsaj tiho in z veliko zbrano stišlo sledili jasnim in načelnim govornikovim besedam ter po končanem govoru lepo uspelo pietetno spominsko prireditev stojé zaključili s pesmijo: Oče, mati, ki je odmevala po naši prostorni dvorani.

I. G.

Zveza slov. mater in žena vabi vse žene in dekleta na zanimivo predavanje ge. Mire Eckerjeve v Slovenski hiši v sredo 7. julija ob 17. uri.

Obenem sporoča vsem rojakom, da bo letos Zveza obhajala 10-letnico obstoja in bo svoj tradicionalni dan 5. septembra združila s koncertom Slovenskih mladenc pod vodstvom ge. Anke Savelli-Gaserjeve.

Učenci 2. letnika Slovenskega srednješolskega tečaja vabijo k maši za dušniki za pok. Ivanom Kopačem dne 3. julija 1976 ob 19.15 v Slovenski hiši.

Po športnem svetu

V ZAGREBU je bilo 6. junija končano 14. balkansko boksarsko prvenstvo. Jugoslovanski boksarji so se to pot odrezali in osvojili kar sedem zlatih, tri srebrne in eno bronasto medaljo.

MIRAN BIZJAK, član ljubljanske Olimpije, je na pokalnem lahkoatletskem tekmovanju v Celju postavil nov slovenski in jugoslovanski rekord v skoku s palico. Svoj prejšnji rekord 495 je izboljšal za pet centimetrov in je kot prvi Slovenec preskočil 5 metrov.

DRAGUTIN SURBEK je osvojil prvenstvo Jamajke v namiznem tenisu z zmago nad tovaršim Milivojem Karačevićem. V damski konkurenci pa je prvo mesto zasedla Japonka Juki Oze, ki je premagala Suk Na Busan, nekdanjo korejsko reprezentantko, ki sedaj igra za ZDA.

SPET NOV REKORD v skoku s palico. Pred kratkim smo poročali, da je Earl Bell postavil nov rekord s 5,67 m a 25. junija je ta rekord na izbirnem ameriškem tekmovanju za olimpijske igre podrl Dave Roberts, ki je preskočil 5,70 m.

NA LAHKOATLETSKEM TEKMOVANJU v Zagrebu 31. maja je bilo doseženih nekaj zelo dobrih rezultatov. Tako je Stekič (Crvena zvezda) v skoku v daljavo skočil 845 cm, v višino Temin (Partizan, Beograd) 216 cm, D. Prezelj (Kladivar, Celje) 210 cm; Pisič (Crvena zvezda) pa je na 110 m ovire izenačil pred dolgimi leti postavljeni rekord Slovenca Stanka Lorgerja s 13,8. V tej panogi je zmagal Italijan Butari s 13,6. Na 100 m ovire je pri damah zmagala Italijanka Ongam z novim italijanskim rekordom 13,3, mlada Slovenka Potnikova pa se je izkazala z dobrim časom 14,3.

Od vsepovsod

GROZLJIVA STATISTIKA — Svetovni prvaki v pitju so Francozi, ki sedaj vse bolj pijejo tudi doma, ne samo v gostlinah. Francozi, ki jih je komaj 1,4 odstotkov svetovnega prebivalstva, pospravijo vsako leto 30 odstotkov svetovne proizvodnje alkoholnih pijač. Francozi letno popijejo 22,4 litrov čistega alkohola, slede Nemci s 15,7 litri, Britanci s 9,1, Američani z 8,8, Norvežani 5,5. Francozi pa se tudi „borijo“ proti abstineni: V vinorodnih krajih na jugu Francije rujejo table, ki povezujejo pitje s prometnimi nesrečami. Ustanovili so tudi „organizacijo za boj proti alkoholizmu“, ki se je propagandne kampanje lotila z geslom: „Ne več kot sedem kozarcev na dan.“

KLOBASE VAŽNEJŠE — Nemškega ovčarja „Torra“, ki je bil „zaposlen“ na carinarnici na letališču Orly pri Parizu kot strokovnjak za mamila, so poslali na dopolnilno izobraževanje v šolo za policijske pse. V zadnjih tednih je „Torra“ naredil več „službenih“ napak. Med drugim je ugriznil nedolžno damo, menda zaradi njene močnega parfuma, potem je cvilil zraven kovača, ki je prispel iz Casablance. Cariniki so si že meli roke in se veselili bogatega plena. Ko pa so odprli koveček, so našli v njem večjo količino klobas. Pse so bile klobase pač bolj všeč kot mamila.

VODIK — GORIVO BODOČNOSTI.

Francoska vlada je ustanovila komite za vodik, katerega naloga je pospešiti raziskave za pridobivanje vodika, ki bi lahko nadomestil bencin. Zaenkrat je pridobivanje vodika še drago in sicer dvakrat dražje kakor proizvodnja ustreznih cnote električne energije. In še drugo pomanjkljivost ima vodik: je 2 in pol krat težji kot bencin in zavzema trikrat večjo prostornino.

OBVESTILA

SOBOTA, 3. julija:

V Slovenski hiši ob 20 tretji kulturni večer SKA. Predaval bo dr. Tine Debeljak: Spomini na Srečka Kosovela (ob 50-letnici smrti).

V SLOGI bo II. gospodarsko-prosvetni večer ob 20. Govoril bo Adolf Škerjanec o Predpisih in obveznostih za samostojne obrtnike, podjetnike in trgovce.

V Slovenskem domu v San Martinu ob 20 kolone z domačimi krvavicami in pečenicami.

NEDELJA, 4. julija:

V Slovenski hiši ob 9.30 mladinska maša; po njej zvezni mladinski sestanek, na katerem bo govoril o aktualni temi inž. Jože Žakelj.

V Slomškovem domu ob 17 uprizaritev komedije „Trije vaški svetniki.“

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 18 uri predavanje dr. Tineta Debeljaka: Pisatelj Ivan Cankar v besedah in slikah.

SREDA, 7. julija:

V Slovenski hiši ob 17 sestanek Zveze slov. mater in žena. Predavala bo ga. Mira Eckerjeva.

SOBOTA, 10. julija:

V Slovenski hiši bo ob 20 četrti kulturni večer SKA. Predaval bo dr. Mirko Gogala: Pluralizem v Cerkvi.

NEDELJA, 11. julija:

V našem domu v San Justu lovska veselica. Začetek ob 16. uri.

Roditeljski sestanek šole „Fr. Balantiča“ v San Justo po slov. maši. O temi „Verska vzgoja v družini danes in tukaj“ bo govoril msgr. Anton Orehar.

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 16. uri gostovanje igralske družine iz Castelarja s ponovitvijo igre: Trije vaški svetniki.

V Slomškovem domu ob 17 čajanka s peštrim sporedom.

NEDELJA, 18. julija:

V Slovenskem domu v San Martinu mladinski dan. Celodnevna prireditve s tekami, sv. mašo in družabno prireditvijo.

V Slomškovem domu družinska nedelja. Po sv. maši predavanje msgr. A. Oreharja o temi: „Verska vzgoja v družini danes in tukaj.“ Opoldne bo na razpolago asado po predhodni prijavi.

Kdor danes kupuje z denarjem v roki, lahko dobro kupi!

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA" z. z o. z.

Bmé. Mitre 97 — Ramos Mejía — T. E. 658-6574

vam posodi denar po ugodnih pogojih. Obresti, ki jih boste plačali pri nas, boste zlahka pridobili pri popustih ob plačilu na roko!

Informacije: V uradnih urah ob ponedeljkih, sredah in petkih od 15. do 19. ure.

Naš dom

San Justo

V NEDELJO, 11. JULIJA:

tradicionalna lovska veselica

začetek ob 16. uri

Sodeloval bo SLOVENSKI INSTRUMENTALNI ORKESTER

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra MunicipalidadAVDA. PAVON/H. YRIGROYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE
ZAMORA

Opozorjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

SKA Teološki odsek

ČETRTI KULTURNI VEČER

v soboto, 10. julija ob 20

v Slovenski hiši

Dr. Mirko Gogala:

Pluralizem v Cerkvi

Marija Snežna Ostere

zobozdravnica,

obvešča, da se je preselila na José León Suárez 2677, blizu Av. de los Corrales, Mataderos, CAPITAL FEDERAL.

Ordinira v ponedeljek in četrtek od 9. do 12. ure, v torek od 17. do 20. ure in v petek od 14. do 20. ure. Telefon: 68-2220.

Se želite od srca nasmejati?

Oglejte si veseligrro „TRIJE VAŠKI SVETNIKI“ —

v nedeljo, 4. julija ob 17 v Slomškovem domu!

SDO-SFZ SAN MARTIN

vabi na

Mladinski dan

v nedeljo, 18. julija

ob 8.00 odbojka

ob 11.30 sv. maša
po maši bo kosiloob 17.00 kulturni program
in potem prosta zabava

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

Cungallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

JOŽE DOBOVŠEK ml.

ODVETNIK

Somellera 5507

Uradne ure

tel. 601-0643

16—20

Capital Federal

Slovenski dom
v San Martinu

vabi na

KOLINE

z domačimi krvavicami in pečenicami v soboto, 3. julija ob 20.

V nedeljo, 11. julija, ob 16. uri

V Slovenski vasi

ponovitev igre

TRIJE VAŠKI
SVETNIKIIgra igralska družina
iz CastelarjaProf. dr. JUAN
JESUS BLASNIKšpecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

V globoki žalosti sporočamo, da je v oseminosemdesetem letu starosti v Bogu zaspala, 22. junija 1976, naša draga mama, babica, prababica, tašča in teta, gospa

Jožefa Smrdu roj. Lozar

Naj ji bo Bog dober plačnik!

Ob smrti naše mame se zahvaljujemo za tolažilne besede vsem sorodnikom in znancem, še posebej pa č. g. župniku Matiji Lamovšku, msgr. Francu Novaku in g. Matiji Borštnarju za molitve, daritev svetle maše in spremstvo do groba. Hvala tudi društvu Slovenska pristava, ki je dala na razpolago zadnje počivališče naši mami. Priporočamo jo v molitev.

Žalujoči:

hčerka, zet, vnuka, pravnuka in nečaki.

Castelar (Bs. Aires), Ljubljana, Gradec (Avstrija)

Ludvik Puš

(69)

NA DOLGO POT

Pri tem je ostalo. Nekaj dni kasneje je župnik naročil prospekt za ulitje šestih zvonov iz nove mešanice dragih kovin na sledeče tone: B, c, d, f, g, b. Kmalu nato je prinesel celotno besedilo pogodbe z datumom dobave vodilni zastopnik livarne. Podpisali so jo župnik in nekateri člani cerkvenega odbora, nakar je tovarna v Salzburgu začela s pripravami in delom od svoje strani. Fara v severno-tirolski kotlini pa od svoje.

Ko je verno ljudstvo te doline zajela vest o predvidenem, za oktober tistega leta nastavljenem prazniku novih zvonov, je staro in mlado skočilo na noge. Vsak je na svoj način hotel biti udeležen pri slovesnostih in svoj delež prispevati, najbolj seveda javne in zasebne ustanove in društva od županstva, prek trškega odbora in gasilskega društva do cerkvenih in kulturnih organizacij. Med temi je bil na prvem mestu cerkveni pevski zbor, nato pa tudi trška godba na pihala.

Na cerkveni zbor je odpadel levji delež pri slovesnostih v cerkvi in izven nje. Za nastop zbora na prostem nisem bil navdušen; manjši zbor v odprtem prostoru ne pride do prave veljave. Zato sem petje zbora izven hiše božje omejil na minimum — samo na dva priložnostna speva med posvetitvijo zvonov na glavnem trgu. Glavnino zborovske dejavnosti sem prenesel v cerkev,

kjer je bila na sporedu slovesna škofsva pontifikalna maša, ki je itak morala biti osredje in kulminacija celotne slavnosti. Spodaj na trgu pa prevzame svoj glavni delež trška godba, katere program sva s kapelnikom sporazumno tako določila, da deloma spremlja ljudsko petje zbranih nabožnih melodij, deloma pa izpolni čas maziljenja po potrebi z lastnimi točkami, tudi korničnicami.

Že takoj na začetku zvonovske vročice, ki je bila na široko zajela župnijo, sem skrbno premislil kakšen program naj izberem za zborovsko izvajanje med celotno slovesnostjo. Največja in najvažnejša točka je bila latinska maša za pontifikalno mašo, pa mi ravno ta točka ni delala preglavice. Takoj sem vedel, katero bom izbral. Poznal sem jo že od doma in sem jo prvič slišal v ljubljanski stolnici pod taktirko dr. Fr. Kimovca in ob orgelski spremljavi Stanka Premrla. Čeravno tačas ni bila izvajana s spremljavo orkestra — kot je v partituri predvideno — je name učinkovala zelo mogočno njena široka melodika v kontrastu z moderno zasnovanimi harmoničnimi postopki in z izrazito sodobno koncipiranimi močnimi razglasji na nekaterih mestih. Skladba je zložena v pristnem cerkvenem duhu moderne smeri, je prepletena tudi s težko pevnimi odlomki, ki pa imajo vedno svoj namen in pomen.

Za cerkveno slovesnost v tirolski deželi je bila ta Huberjeva maša z imenom „Salve, Regina pacis“ še posebej dvakrat primerna, pač zaradi njene „alpsko“ občutene melodične črte in pa zato, ker je njen skladatelj Tirolec. Razen tega pa je tudi instrumentirana, kar je za tako veliko slovesnost kot je maziljenje novih zvonov, skoraj nujna zahteva, da sodeluje poleg orgel tudi orkester. Partitura predpisuje za orkestralno izvajanje poleg orgel vsa godala: dvoje gosli, viola, čelo in kontrabas, flavto, dva klarineta, dve trobenti, dva francoska rogova in pozavno.

Spraviti skupaj tak orkester v požejski fari, pač ni bila lahka naloga. Res mi je delala sestava velike težave, vendar se mi je z vsestransko, dobrohotno voljo in pomočjo le posrečilo kolikor mogoče zadovoljivo zasesti vse predpisane instrumente. Nekaj godcev (za pihala in trobila) se je rekrutiralo iz trške godbe z njihovim kapelnikom na čelu, nekaj pa jih je bilo treba najeti iz Wörgla.

Za tako veliko slovesnost kot je obred sprejema, posvetitve in obešenja novih zvonov je skoraj neizogibno, da se izvaja tudi kakšna prigodna pevska točka, ki opeva zvonove in njihov pomen v človeškem življenju. S kooperatorjem sva ponovno obravnavala to vprašanje, dokler mi nekega dne ni prinesel besedila pesmi o zvonovih (Glockenlied), ki mi je bila na moč všeč.

Kratka vsebina opeva zibajočo se žlahtno „rudo“ v zvoniku in ji naroča, naj prepeva v nemirno človeško srce pozdrav iz večnosti; naj vabi z radost-

nim glasom k službi božji in vsak dan zakliče ave Mariji, prečisti Devici. No, si naj pred milostni prestol v nebesih tresoče se želje njih, ki jih pritiska beda in stiska in naj zvoni dušam umirajočih obet večnega miru, umrlim pa zadnjo pesem o sreči po vsem uboštvu na tej zemlji.

Ta močna vsebina, zajeta v preprosto pa izredno učinkovito poezijo, me je prevzela. V nji je izpovedano vzvišeno poslanstvo, s katerim spremlja zvon človekovo potovanje po tem svetu, ga vzpodbuja, opominja in zanj prosi v življenju in smrti. Kompozicije na to besedilo mi kooperator ni prinesel. Hudomušno me je pogledal in rekel:

„Skladbe na to pesnitev nisem mogel dobiti. Pa je, resnici na ljubo, tudi nisem poslušal intenzivno iskal. Imamo ga sredi med nami, ki bo sedel k mizi in glasbo sam napisal. Ali ni tako?“

Ko sem še enkrat prebral, mi je že zapela v duši zasnovana skladba. Ker je poezija umerjena na daktilsko metriko, jo bo mogoče zelo učinkovito porabiti na glasove šestih zvonov, dvakrat po tri. Melodija bo posneta točno po melodiji novih zvonov. Gre samo za glasbeno obdelavo te melodije in za vnesne harmonične vložke. Tako bo poleg vse moje: melodija novih zvonov in na tej melodiji zložena slavnostna himna zvonovom.

Preden je napočil tretji dan, je bila skladba gotova. Napisal sem jo resnično pri mizi, brez pomoči kakšnega inštrumenta, od prvega do zadnjega takta. Inštrument bi me bil le motil. Šele ko je bilo celotno ogrodje himne

v osnutku izdelano, sem se usedel k harmoniju in vse skupaj preigral enkrat, dvakrat, petkrat in se ustavljal ter kaj malega popravil ali spremenil. A sprememb je bilo tako malo in so bile tako neznatne, da je celotna kompozicija v bistvu ostala prav taka, kot sem jo izvirno vrgel na notni papir. Besedilo mi je bila močna inspiracija in kar je rodila, je prigodna skladba, ki jo štejem med najlepše, kar sem v življenju bil muzike napisal.

Imel sem pred očmi zmogljivost zbora, ko sem pisal, in glasovno razsežnost njegovih članov. Med njimi sem imel dve visoki sopranistki in nekaj dobrih basistov z lepo nižino. S temi sem računel in sem vedel, da grem lahko i v višino i v nižino. Pri vajah se je pokazalo, da so pevke in pevci, za to slovesnost še nekoliko pomnoženi, sprejeli mojo pesem z navdušenjem in jo bodo v vsem obsegu zmogli, ne da bi bilo treba skladbo kaj popravljati. A delo z njimi je bilo naporno — himna je bila zanje vendarle trd oreh. Ko je bila po mnogih vajah doštudirana in dodelana do konca, so jo zapeli (seveda brez vsake spremljave!) tako lepo in s takim zanosom, da so nam vsem skupaj srca igrala.

Kolikor smo „Glockenlied“ pozneje še skupaj prepevali pri službi božji, je zvenela kakor odmev velikega veselja in so bila naša srca vsa ubrana v eno molitev po njenem besedilu: „Und jauchze ein Ave der Gottesbraut Maria, der Jungfrau der Reinen.“

(Bo, še)